

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה, הקדיש כתבת-שער ליום-הולדתו ה-70 של ראש-הממשלה דויד בן-גוריון, תחת הכותרת, "מפלתם עץ שדה בוקר". בכתבה זו ניתנה מערכת השבועון להעריך את מעמדו ההיסטורי של מנהיג זה, בקני מידה אובייקטיביים. תחת הכותרת, "רצח לאור המנורה" הביא עמוס קינן, את הראשונה בסדרת כתבותיו על נופי הארץ. כתבה עיתונאית אותנטית וחסרת-תקדים, הובאה בתצלומים ובמילים מבינים ארכיאולוגי אשר נערך בקיבוץ רמת-רחל שליד ירושלים, שהופסק במטח בן כמה דקות של ירי צלפי הליון הערבי. הכתבה הובאה תחת הכותרת, "7 הדקות של רמת רחל",

"העולם הזה" 1989
תאריך: 26.9.1956

והיתה רצופה בתצלומי צלם, "העולם הזה" שהיה נוכח בתקריב רית זו.
דורגלן הנחלת הלאומית בכדורגל יוסף (יוסלה) מרימוביץ המשיך בסדרת דיווחיו ממסעה של הנחלת למיזרח-הרחוק, והפעם תאר את ביקורה בהונג-קונג.
בשער הגליון: ראש-הממשלה, דויד בן-גוריון, בן שבטים.

גיבור צנחנים ושמו מוריס אנקלביץ * משה שמיך והשלום * מידד שיף על פרסיס ומכריסי פרסיס

אנשי מופת

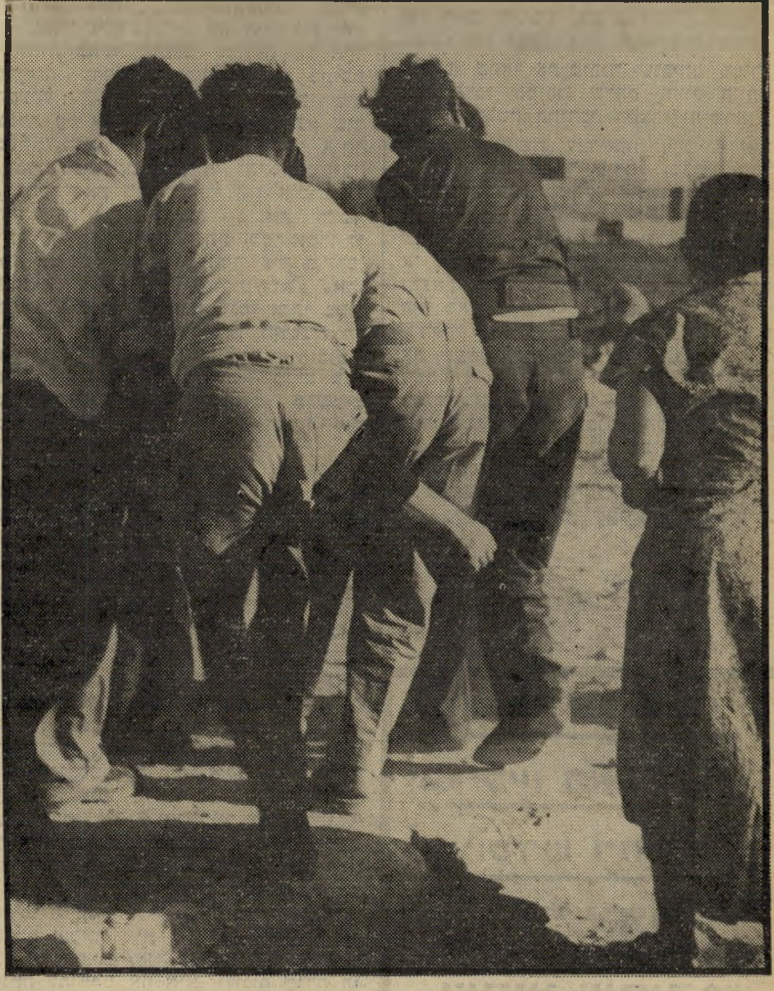
הדוקטור בא תמיד

הכותרות בעיתונים בישרו: "סגן דוקטור מוריס אנקלביץ צויין לשבח על גי"ל לוי אומץ לב למופת". טורים ארוכים מלווים בתצלומי תיארו את פרשת-החיי ואת מבצעו הקרבי.

"בחרתי בישראל" הוא נולד בי טולוז שבדרום-צרפת, שם חיה מישפחתו — האב, סוחר בדים שברה מברסלאו שי בגרמניה לפני 23 שנים עם עליית הנאציזם לשלטון. האם ושתי האחיות. מוריס סיים את חוק לימודיו באוניברסיטה המי קומית. בצרפת הייתי כמו צרפתי העיר מוריס על עצמו, "צרפתי בדם. אני מדבר טוב צרפתי ואין שום הבדל. כל מה שהם עושים, גם אני עושה. גדלתי שם. כשבאו הגרמנים לטולוז, הלכתי למונטאר בן 50 קילומטר מטולוז, שם למדתי שני תיים בבית-הספר התיכון. הייתי צרפתי. קראו לי מוריס בוד, והיו לי תעודות מזויפות. אחרי המלחמה, חזרתי לי טולוז."

אולם דוקטור מוריס אנקלביץ לא נשאר בטולוז — הוא בא לישראל: "אין מה לעשות שם. ההבדל תמיד נשאר הבדל. אין שם משהו שמושך להיות יהודי, ואני רציתי להיות יהודי. בחרתי בישראל."
איש לא קרא לו, אולם הדוקטור בא. לא כמו רופא. הוא בן 26 כיום, נראה כבן 19, שזה עתה לבש מדי צבא לראשונה. תיספורת קצרה. עניינים חומות, שפתיים עבות וקומה ממוצעת. שום דימיון לדמות מקובלת של רופא. למרות הדימיון הצרפתי, הוא נראה צבר לכל דבר, אפילו בסיגנון הדיבור החופשי. כעור לה, היתה לו שנה אחת זמן, עד לגיוסו לצבא. בדרך כלל, אפשר לדחות את זה עוד ועוד, בייחוד אם מדובר ברופא עור לה. מוריס התגייס מייד, לא מפני שהצבא קסם לו במיוחד, או משום שאסף להיות רופא קרבי. פשוט, הצבא הוא חובה המפריעה קצת לתוכנית התבססות של רופא צעיר. אבל זאת חובה, יש למלא אה כמה שיותר מהר, ולהיפטר ממנה. הוא עבר קורס רופאים צבאיים. אחרי כך שלחו אותו להיות רופא ביחידה קרבי. ניסיונו הרפואי לא היה רב במיוחד: חד: "לא עשיתי עוד שום התמחות. מה שעשיתי זה כירורגיה קטנה. כל מיני נירי תוחים שעושים בשנת הלימודים. עזרי

תי גם בניתוחים יותר גדולים."
אין ארטיסטים. הדוקטור בא ליחידה הקרבית. הוא מילא את תפקידו בבדיקת מיסדריה-החולים, ובשמירה על תנאי הי סניטציה של היחידה. שום תפקידים מיוחדים. לא היו בעיות מיוחדות ביחידה. החומר האנושי היה מובחר ולא היו לימעט ארטיסטים מתחילים.
אז באה הפשיטה על מיבצר האוייב. אמרו לדוקטור: "אתה בא איתנו". הדוקטור הלך.
זאת היתה הפעולה הקרבית הראשונה בחייו. בפעם הראשונה שמה הצעיר מטר-לון כדורים שורקים סביבו. סגן מוריס אנקלביץ לא היסס להודות: "בהתחלה ההרגשה לא לליכך נעימה. אני לא יכול להגיד שזה פחד-מוות. אבל כשיוצאים זה משהו מוזר. לא יודעים מה מחכה לך." לפתע, כשהיו קרובים מאוד לגדר הי מחנה, נשמעה ירייה. שנייה אחת בלבד השתררה דממה ריחשית. אחריה באה פקודת האש. הקרב על המיבצר המוקדקת מיספר נמשך הלם צורות המק לעים והתת-מקלעים, מלווה בהבוקי פצצות בוזקה. שחררו אל תוך קירות המיבצר. מייד לאחר מכן פרצו הלוחמים פנימה. הדוקטור לא נכנס אל תוך המיבצר, הוא חיכה בחוץ. בפנים השתולל קרב יריות ורימונים. התנגדות האוייב לא שותקה עדיין. מיקלע על הגג המשיך לירות בקצב איטי ומעצבן. כמה אנשים נראו יוצאים את השער, כשהם נושאים עימם גופה. "דוקטור!" צעק משהו. הדי דוקטור מיהר אליהם עם חובש. פצוע שותת דם שכב על הארץ. הוא נפגע בכסנו. הדוקטור בחן את הפצע. לא היה מה לעשות בשלב זה. רק לחבוש את הפצוע ולהעבירו לערוף, לבית-החולים. אותה שעה, במרחק מטרים ספורים בלבד, רכז חובש על גבי פצוע נוסף, שהוצא מתוך המיבצר.

"לא מאוזן עד אוזן" סיפר הדוקטור טור: "היה חושך, אבל אם נשארים בי לילה הרבה זמן, מתרגלים לחשיכה. ראי תי אור פנס וראיתי פחות או יותר שחובש מספל שם בפצוע. ניגשתי אליו. הוא היה בלי הכרה. ראיתי שהוא כולו מלא דם. החובש חשב שיש לו משהו בראש, מפני שהדם נזל לו על הראש. הוא לא ידע מה לעשות. ראיתי שהפצע בצוואר, מצד שמאל. הכדור נתקע שם ולא יצא החוצה. "ראיתי שהבחור נחנק, הוא היה בלי הכרה ונשם בקושי. פתחתי לו את הפה בכות, כדי שיוכל לקבל אוויר לנשימה. הפה נסגר בכוח על אצבעי. השיניים פגרו בציפורן, היו לו עוד הכוחות של בן אדם פצוע. קנה-הנשימה שלו לא נפגע, אך הכדור שפגע בצוואר, ליד קנה הנשימה, יצר לחץ פנימי של דם על הקנה, שהפריע לנשימה. החלטתי לנתח מייד. "מתוך ילקוט המכשירים שלי, נטלתי סכין חדה והתלתי חתך קטן בתוך הגרוך. גרה. קנה הנשימה היה עתה פתוח כלפי חוץ. דרך הפתח הכנסתי צינור מתכת מיוחד שנמצא בתיקי. זה מין צינור בארץ רך של עשרה סנטימטר, כפוף קצת. מקנה הנשימה הוא יוצא החוצה דרך הצוואר, כך שהאיש נושם דרכו. ולא דרך הפה. האוויר עובר דרך קנה הנשימה וממשיך לריאות בפעולה תקינה."

ערביים. מאות בקשות להיתר-יתנועה נדחו בזעם על-ידי המושלים הצבאיים. הסכנה שגרמה לתגובה נמרצת זו מצד שומרי ביטחון-המדינה היתה לינוס, אשר עמד להיערך באותו יום בחיפה. מטרתו המסוכנות לביטחון המדינה היו: שלום עם ארצות ערב, ושיוויון למיעוט הערבי בארץ.
בכל זאת מילאו מאות חובשי כפיות לבנות את אולם מאי, ומאות נשארו בחוץ מחוסר מקום. יחד עם הקהל היהודי האזין נו במשך חמש שעות רצופות ל-15 נאיר מים שכל אחד מהם תורגם לשפה השנייה. **ברי-כוכבא וצלחה א-דין.** מן הרגע הראשון היו הבדלי גוונים ניכרים בין הנואמים. אולם התחך לא היה לפי הגבולות הלאומיים. הגיל המוצא קבעו מנהיג יותר. הנואמים הקשישים יותר, כמו יצחק גרינוביץ (שר-הפנים הראשון של מדינת ישראל, ובעבר היותר רחוק, מנהיג ציוני פולין), ח"כ מפ"ם יעקוב חזן, והכומר חילי ח'ורי מתרשיהה, דיברו על השלום בין המדינות ועל הצדק בין העדות, ואילו הצעירים מבני שני העמים יצאו בתביעה קיצונית הרבה יותר: שילוב תנועת-ההשחרור של שני העמים.

קרא משה (מילחמת בני אור) שמיר: "איננו רוצים במילחמה קרה, או בשלום קה, אלא בשלום חם!" הכריז רוסטום בוסתוני: "בלי שלום לא יתגשמו השאי פוט הלאומיות לא של הערבים ולא של היהודים!" טען אורי אבנרי: "כולנו שר תפים לתרבות שמיית אחת, שרשרת הנמ שכת ממלכי בבל ואשור, משה רבנו ודויד המלך, ישוע הנצרי, ברי-כוכבא, מוחמד וצלחה א-דין, ועד מורדי המידבר הערבי ומיישבי הנגב העברי, לוחמי הי שיחרור של אלג'יריה ומניניה-הספר של ישראל."

לנכדום ואיסמעיליה. על הבמה ובאלום ישב גוע חדש, שיכול היה לשמש גשר חי לשותפות זו — הערבים הצעיר רים בישראל, המדברים עברית-צברית שוטפת, שוב אינם נבדלים בהופעתם החיצונית משאר צעירי הארץ. אולם מלי כם נשפך מבול של טענות מרירות: מאות רבות של מקרי קיפוח, אפליה ודיכוי קטנוני, שיראו מרגיזים כפליים מפני שלא היו להם שום טעם ותכלית. סיכם עבד אל-עזיז זועבי, צעיר נצרי תי, שהוא עצמו דוגמה חותכת לדור הערבי החדש, ושתירגם בעצמו את נאומו לעברית שוטפת: "שום צעיר אינו נקרע ממישפחתו ועובר את הגבול לשם תע נוג. הוא לא מחפש ג'עדן בירדן, הוא נדחף על-ידי הייאוש!"

כאשר החליט הכינוס להקים איגוד יהודי-ערבי למילחמה על מטרותיו, כבר היה ברור כי היצור החדש יצטרך להקדיש חלק ניכר ממירצו למילחמה במעשי-עוול מטר פשים אלה. תחת להקדישו כולו למטרה החשובה פי אלף: הבאת קול השלום של בני ישראל הערבים והיהודים לאוזני הי ערבים בנבלוס (שכם), בגדאד ואיסמעילייה.

אנשים

אירגונים

● העיתונאי מירד שיף על חלוקת פרס סוקולוב לעיתונות, שניתן לחמיר ש, אנשים בהתאם לזותק שלהם: "השנה חילקו מפרסי הפרסים את הפרס למע לייג'ירה. בשנה הבאה יחלקו את הפרס מעליה-הגירה למפרסי הפרסה."

כינוס ממוכן
מן הבוקר שרר מצב-חירום באזורי המימשל הצבאי. פה ושם נאסרו נכבדים

איש גוסס מירי הליגיון הערבי
צלם העולם הזה הנציח את תוצאת הירי על משתתפי כנס הארכיאולוגים בקיבוץ רמת-רחל. בתמונה זו נראים כמה מהניצולים נושאים את יעקוב פינקרפלד הגוסס אל רכב שהוליכו לבית-החולים. פינקרפלד היה אחיה של המשוררת אנה פינקרפלד-עמיר, ובתו היתה נשואה לבנה של גולדה מאיר. הוא הרצה בכנס על האדריכלות של הכנסיות הביזנטיות בארץ-ישראל.